

**Universitat Autònoma
de Barcelona**

DINÀMIQUES RESIDENCIALS I RISCOS DE SUBSTITUCIÓ DE POBLACIÓ A SANT CUGAT DEL VALLÈS

**Una aproximació a partir de les dades
padronals, 1997-2021**

**Informe elaborat pel Grup d'Estudis sobre Territori, Energia i Societat de la
Universitat Autònoma de Barcelona, per encàrrec de l'Ajuntament de Sant
Cugat del Vallès**

Bellaterra (Cerdanyola del Vallès), desembre 2021

Índex

1. Introducció	3
2. Metodologia i fonts	4
3. Aproximació a les dinàmiques residencials i demogràfiques en el context metropolità, 2000-2020	6
Dinàmiques residencials.....	6
Dinàmiques demogràfiques	9
4. Principals resultats a partir de l'anàlisi del padró d'habitants: altes i baixes per franges d'edat, educació, procedència, destí i nacionalitat.....	12
4.1. Quins són els perfils de la població que ha arribat a Sant Cugat? Com ha evolucionat al llarg del darrer vintenni?	12
4.2. Quins són els perfils de la població que ha marxat de Sant Cugat? Com ha evolucionat al llarg del darrer vintenni?	16
4.3. Quins són els territoris de procedència i destí de la població que arriba o marxa de Sant Cugat del Vallès?	18
4.4. S'està produint una substitució socioeconòmica de la població?	20
5. Conclusions	23

1. Introducció

Al llarg de les dues darreres dècades, el territori de l'Àrea Metropolitana de Barcelona en general, i algunes ciutats en particular, han experimentat profundes transformacions en la seva composició sociodemogràfica. A grans trets, aquests canvis es deuen a dos fenòmens de naturalesa diferent:

- a) Per una banda, pel que fa als components del creixement demogràfic, l'intercanvi poblacional amb altres àrees geogràfiques ha tingut un paper destacat. Així, l'arribada de contingents de població d'origen estranger ha suposat un canvi important respecte períodes precedents.
- b) Per altra banda, l'increment del preu de l'habitatge, i l'augment de les desigualtats socials ha intensificat la importància dels factors que condicionen la possibilitat d'elecció del lloc de residència de les persones, augmentant així els processos de segregació residencial.

En aquest sentit, essent la capacitat de licitar al mercat del sòl i l'habitatge una funció de la renda disponible de les persones i les famílies, aquells que pertanyen a grups socials més desfavorits tenen menys capacitat d'escollir la localitat de residència. Això comporta que, en no poques ocasions, aquests tendeixin a veure's relegats a aquelles parts de les àrees urbanes amb més dèficits urbans, menor dotació de serveis, pitjor qualitat d'habitatge, i sovint pitjor accessibilitat. En canvi, els grups més benestants poden residir en àrees dotades de més qualitat urbanística i ambiental i millors serveis, encara que això suposi haver de satisfer preus d'habitatge més alts i, en alguns casos, assumir majors costos de mobilitat. La renda no és, de cap manera, l'únic factor que incideix en la segregació residencial, ja que hi intervenen també altres variables –com l'edat, l'origen o sentiment de pertinença ètnica– però sí que constitueix el més determinant en el nostre context.

Com dèiem, aquest fenomen no és pas privatiu dels grups socials més desfavorits sinó que afecta també a la població en el seu conjunt i, en especial, les llars més benestants que presenten una acusada tendència a concentrar-se sobre el territori. Aquestes dinàmiques afecten de manera destacada a col·lectius específics com poden ser: joves amb poca estabilitat laboral, famílies monoparentals i població migrant per qüestions econòmiques, entre d'altres. Així, en diverses localitats de l'àmbit metropolità de renda mitjana i mitjana alta (com Sant Just Desvern, Sant Joan Despí o Sant Cugat del Vallès) on els preus de l'habitatge s'han incrementat especialment, aquests col·lectius, especialment els joves tenen dificultats per accedir a l'habitatge en la localitat on han viscut i crescut.

Aquest document té per objectiu ser una primera aproximació a l'impacte dels canvis descrits en les dinàmiques poblacionals a Sant Cugat del Vallès, municipi caracteritzat, precisament, per disposar d'una oferta immobiliària amb preus pel damunt de la mitjana metropolitana i una població amb renda mitjana també relativament elevada.

En concret, el document que es basa en l'explotació aprofundida del padró d'habitants, es proposa aprofundir en l'anàlisi dels processos recents de transformació demogràfica, urbana i social al municipi Sant Cugat del Vallès. Per fer-ho, es parteix de la hipòtesi que s'estan produint processos de substitució d'una part de la població local, que és reemplaçada per adults-joves de major nivell adquisitiu d'altres procedències.

2. Metodologia i fonts

La present diagnosi s'alimenta principalment d'una font d'informació: el padró municipal d'habitants. El padró, com és sabut, constitueix el registre administratiu on consten els veïns d'un municipi i constitueix una prova de la seva residència. Cada ajuntament s'encarrega de la creació, la gestió i el manteniment del seu padró. Es tracta d'un registre de dades personals regulat per la Llei de bases de règim local i la Llei de protecció de dades. Si bé, l'INE en la seva "Estadística de variaciones residenciales" ofereix dades de mobilitat residencial a escala municipal, no té en compte variables com per exemple els estudis de la població, que com es veurà resulten essencials per l'objectiu d'aquest estudi. Així, la disponibilitat d'aquestes dades facilitades per l'Ajuntament de Sant Cugat resulta imprescindible per tal d'assolir els objectius proposats. Aquest registre permet conèixer tots els moviments residencials registrats de la població del municipi. Concretament, per la present explotació s'han processat un fitxer de gairebé 600.000 registres.

El padró d'habitats ofereix informacions que permeten dos tipus de lectura:

La **lectura estàtica** del padró d'habitants a 1 de gener de cada any proporciona una mirada transversal de la població. És a dir, ens mostra una imatge instantània de com era la població en aquella data concreta. Les variables individuals que ens proporcionen les xifres oficials del padró d'habitants són: edat, sexe, lloc de naixement, nivell d'estudis, nacionalitat, lloc de naixement i lloc de residència a escala de secció censal. Per aquesta lectura s'ha tingut en consideració els registres de les categories: Altes (A), Canvi domicili (D), Confirmació residència, Canvi de dades personals, Renovació 2 anys + canvi domicili, Renovació inscripció 2 anys (P), modificació territorial, canvi seccionat (T), totes elles sense data de finalització o finalització després de l'any considerat i data d'inici abans de l'any considerat.

La **lectura de fluxos** del padró d'habitants, en aquest cas permet analitzar dos tipus de moviments. Els moviments intermunicipals, és a dir les immigracions i emigracions que comporten anar a viure o deixar de viure el municipi, ja sigui per canvi de domicili per naixement o defunció. En segon lloc, els canvis de domicili a l'interior del municipi (intramunicipals) és a dir, els canvis d'habitatge a l'interior de cada barri al municipi de Sant Cugat del Vallès que es produeixen de forma anual. En ambdós casos, s'analitza el perfil de població que realitza el canvi de residència. Concretament del total de moviments que registra el padró hem tingut en compte en els *moviments intermunicipals*: Altes: per omisió, per canvi de residència, així com en alguns casos els naixements; Baixes: per expulsió, per inscripció indeguda, per caducitat, per canvi de residència, per duplicitat, per ofici, i, en algunes anàlisis, les defuncions.¹ Per tal de procedir l'anàlisi s'ha depurat la base provinent de padró, així com s'han afegit alguns camps nous per facilitar l'anàlisi. La anàlisi dels moviments intramunicipals no s'ha abordat ja que representaria un objectiu secundari i que s'excedeix del propòsit d'aquest diagnòs exploratòria.

En definitiva, per determinar si el municipi de Sant Cugat està coneixent un procés d'especialització pel que fa a la població que hi resideix, compararem l'evolució de les característiques de la població al llarg de les darreres dècada. Per fer-ho, en primer lloc ens

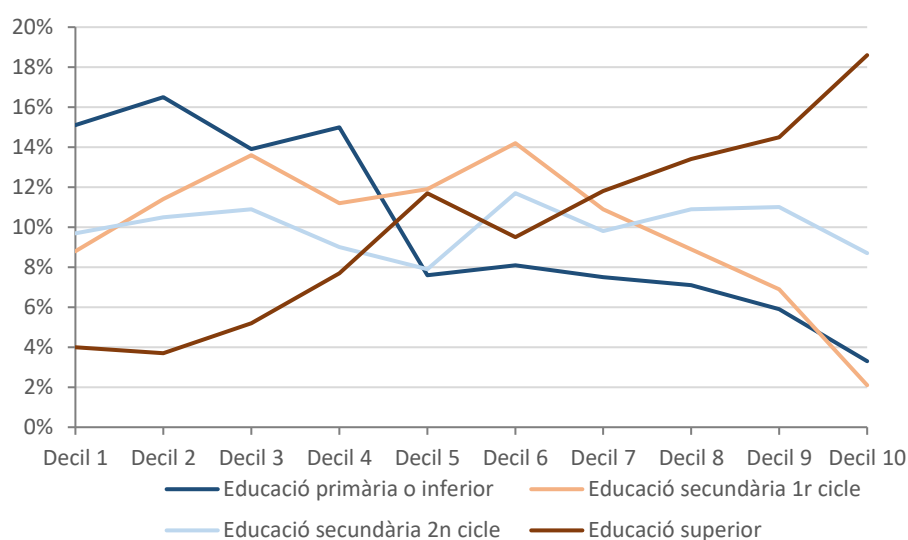
---

¹ Tot i el decalatge temporal que es pot produir entre la inscripció el registre i el moviment real, en les altes per omisió i en les baixes per inscripció indeguda i ofici, els hem tingut en compte. Aquests representen moviments que es van donar en anys anteriors, quelcom que pot interferir en l'anàlisi anual. Tot i això, ambdós casos, signifiquen percentatges relativament importants, en el conjunt de la sèrie de dades 2,9% en el cas de les altes i 11,3% en el cas de les baixes. Alhora, no tots els registres d'altes i baixes, inclous l'origen i el destí, quelcom a tenir en compte i que dificulta realitzar saldos en funció dels orígens i destins.

centrarem en observar els diferencials de les lectures estàtiques (estocs de població), i en segon lloc, en analitzar els fluxos de població que s'han produït en el municipi, altes i baixes.

A aquests efectes, en absència de cap altra font de dades que permeti aprofundir en les característiques de les transformacions socioeconòmiques associats als canvis d'habitatge, proposem aproximar-nos a aquesta dimensió utilitzant el nivell educatiu de la població que és pràcticament l'única variable disponible al padró amb informació socioeconòmica. De fet, com es pot veure en la figura 1, l'educació es troba estretament relacionada amb la renda de la població.

**Figura 1. Nivell de formació assolit per la població de 16 anys i més.
Percentatge de la població per decil de renda de les unitats de consum.
Catalunya, 2020.**

Font: Idescat, Enquesta de condicions de vida.

En aquest cas, hem de recordar que l'educació juntament amb els antecedents socials de la llar, es considera generalment un dels factors més importants per explicar la trajectòria socioeconòmica de les persones. Així, el nivell de formació assolit és un condicionant pel que fa a les possibilitats d'acabar accedint a una o una altra condició social.

Concretament, pel que fa el nivell d'estudis, hem tingut en compte només la població major de 24 anys, i de les 10 categories que ens ofereixen el padró, per facilitar-ne l'anàlisi les hem reclassificat en tres: Educació Obligatoria o menys; Educació Secundària (des de FP-1 a batxillerat) ; i Educació Superior (a partir de diplomatura). Cal tenir en compte que, en els primers anys aquí analitzats es possible que la variable nivell d'estudis de la població presenti alguna mancança d'actualització. Tot i que actualment els estudis s'actualitzen cada mes, el converteixen en una informació força fiable.

A més, tot i que cada vegada és menys útil a causa de l'increment de l'educació en el conjunt de la població, aquesta variable s'haurà de combinar amb el lloc de naixement diferenciant països amb IDH alt de la resta, o països OCDE de la resta. Així, utilitzant l'Índex de Desenvolupament Humà (IDH) del 2017 de l'ONU, diferenciarem aquella població nascuda en països amb un IDH superior a 0,825, que són un total de 48 i inclouen tots els països de la Unió Europea, excepte Bulgària i Romania. La resta de països els agrupem sota l'etiqueta de països amb IDH baix.

3. Aproximació a les dinàmiques residencials i demogràfiques en el context metropolità, 2000-2020

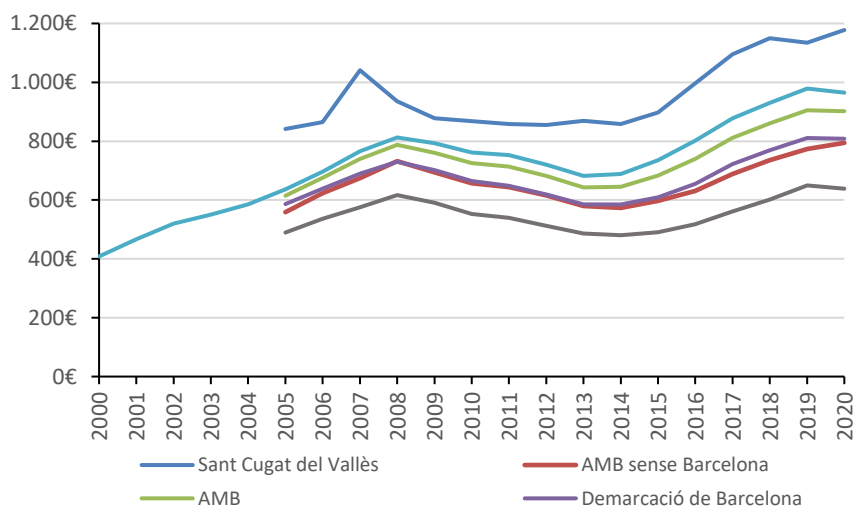
Dinàmiques residencials

Es convenient recordar que el mercat de l'habitatge és, juntament amb la distribució dels ingressos, el principal condicionant de la segregació residencial, és a dir, de la tendència a la separació de les àrees de residència dels grups socials a l'espai urbà, principalment a funció de la seva posició econòmica. Així, el sistema d'accés a l'habitatge, quan es fonamenta essencialment al mercat lliure, actua com un potent filtre que determina i condiona les possibilitats d'elecció de les llars.²

En iniciar la nostra anàlisi cal doncs contextualitzar el municipi de Sant Cugat del Vallès pel que fa a les característiques bàsiques del mercat del parc d'habitatges en aquesta localitat. És necessari també analitzar la seva evolució recent en relació amb el context metropolità, quelcom que determina com és obvi les característiques socioeconòmiques dels seus residents.

En primer lloc, si analitzem l'evolució dels preus pel que fa al mercat d'habitatges de lloguer observem com Sant Cugat és el tercer municipi amb els preus més elevats (1.149,6€), només superat per Sant Vicenç de Montalt i Cabrils, amb un preu respectiu de 1.251€ i 1.178€. Sant Cugat es troba doncs molt per sobre de la mitjana de preus de l'àrea metropolitana de Barcelona (860,5€) i la província (768,7€). Alhora s'observa un lleuger distanciament de la mitjana metropolitana en els darrers anys, quelcom que podria relacionar-se amb l'especialització del territori. Així doncs, **pot afirmar-se que Sant Cugat és un dels municipis de Catalunya on el preu per accedir a un habitatge de lloguer resulta més elevat.**

Figura 2. Renda mitjana mensual de lloguer contractual (€/mes), 2000-2020.

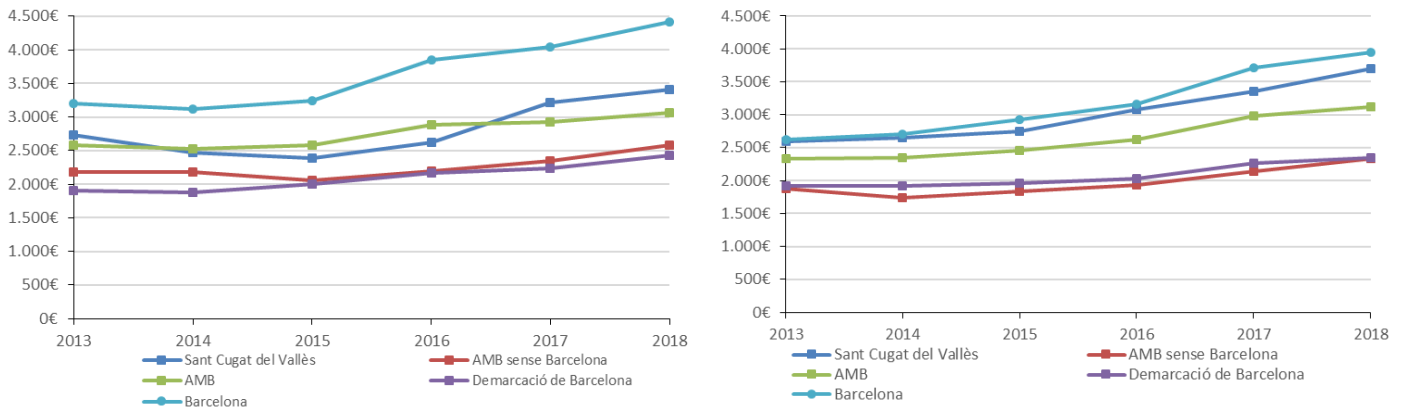
Font: Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana.

Pel que fa al preu de l'habitatge de compravenda, tant d'obra nova com de segona mà, Sant Cugat presenta característiques similar a la del mercat de lloguer, tant respecte el conjunt de la

² Estudis recents han constatat l'increment de la segregació residencial per motius socioeconòmics a diferents ciutats del sud d'Europa els primers anys del segle XXI, per exemple Tammaru, T., Marcińczak, S., Aunap, R., & Van Ham, M. (2017). *Inequalities and Segregation across the Long-Term Economic Cycle: An Analysis of South and North European Cities*. Retrieved from www.iza.org

província com de l'àrea. Tot i això, en aquest cas, els preus mitjans són inferiors als de Barcelona. Concretament, Sant Cugat es troba en la tercera posició en el preu del metre quadrat de l'habitatge de segona mà (3.704,2€) després de Sitges i Barcelona amb uns preus respectius de 4.363,5€ i 3.948,4€. En el preu d'obra nova el municipi es troba en la sisena posició amb un preu de 3.410,5€, si bé s'observa un augment continuat, com mostra el fet que l'any 2013 es trobava en la novena posició. En aquest cas, és important tenir en compte que les dades que disposem fan referència el preu al metre quadrat i no es tenen en compte el diferencial de superfície que poden presentar la tipologia edificatòria dels municipis.

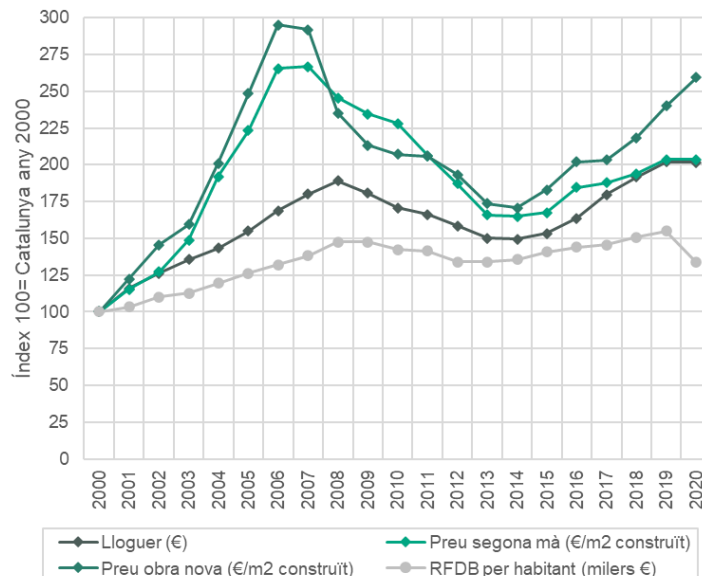
Figura 3 i 4. Preu mitjà (€/m²) de compravendes obra nova i segona mà (gràfic dreta), segons Registradors, 2005-2018.

Font: Observatori metropolità de l'habitatge.

En tercer lloc, resulta interessant analitzar comparativament l'evolució dels preus de l'habitatge en relació amb l'evolució de la renda familiar disponible. Concretament, tal com s'explica en l'informe de l'any 2021 de l'Observatori Metropolità de l'Habitatge, l'evolució dels preus de l'habitatge des de l'any 2000 fins al 2020 es pot dividir en tres períodes diferenciats: 200-2007; 2008-2013; i 2014-endavant.

Figura 5. Evolució preus de l'habitatge i renda familiar disponible, Catalunya 2000-2020

Font: Observatori metropolità de l'habitatge.

El primer període entre 2000-2007 es va caracteritzar per una triplicació dels preus de l'habitatge, i un creixement de la renda familiar a un ritme molt inferior. Ara bé, aquest distanciament entre ingressos i preus va quedar apaivagat per la gran liquiditat dels mercats financers i per les laxes condicions del crèdit, la qual cosa va generar un augment significatiu del deute hipotecari de les llars. La bombolla que va formar-se en aquesta primera fase va esclatar, com és sabut, cap a finals de 2007, conduint a una fase de recessió entre els anys 2008-2013.

En la segona fase, 2008-2013, l'economia catalana va entrar en recessió i l'atur va començar a créixer amb força. Davant de l'acumulació d'habitatges en oferta i l'augment de les condicions de finançament, el preu de l'habitatge, va patir una forta caiguda, així com els ingressos de la població. Així mateix, els problemes de finançament de les llars per satisfer els costos del seu habitatge van créixer acceleradament.

A partir de l'any 2013 l'economia catalana va començar a mostrar signes de recuperació. L'augment de l'ocupació va propiciar l'augment de la renda familiar, comportant de nou el creixement del preu de l'habitatge fins al punt de superar en alguns submercats els valors màxims de la bombolla immobiliària com, per exemple, el de lloguer, tant en el conjunt de Catalunya com a la ciutat de Sant Cugat. Aquest encariment de l'habitatge no s'ha vist acompanyat, però, amb un increment proporcional de la renda de les llars.

Aquesta evolució ha tingut repercussions molt rellevant sobre el règim de tinença. En aquest sentit, cal recordar que la major proporció d'habitatge de lloguer o d'habitatge en propietat amb hipoteca en un context d'inestabilitat econòmica, suposa de major vulnerabilitat pel que fa a l'habitatge. Doncs bé, de forma general pot afirmar-se que d'ençà la fi del darrer boom immobiliari s'ha produït un augment de les llars que viuen de lloguer en tots els àmbits territorials de la metròpoli de Barcelona.

Taula 1. Règim de tinença per àmbits territorials. 2016-2018.

	Barcelona		AMB sense Barcelona		Total AMB	
	2016/2017	2017/2018	2016/2017	2017/2018	2016/2017	2017/2018
En propietat sense hipoteca	43,6%	40,9%	48,3%	48,1%	45,8%	44,4%
En propietat amb hipoteca	17,7%	17,6%	28,4%	26,6%	22,9%	21,9%
Lloguer	35,0%	38,2%	20,0%	22,0%	27,8%	30,4%
En cessió gratuïta	3,7%	3,2%	3,2%	3,4%	3,5%	3,3%
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Observatori metropolità de l'habitatge.

Podem concloure doncs que des de l'any 2000 s'ha pogut veure els increments en els preus mitjans dels habitatges han estat superiors als descensos en èpoques de recessió, de tal manera que, **a llarg termini els preus es van incrementant. Ara bé, aquest creixement, no és corresponent amb augments proporcionals de la renda.**

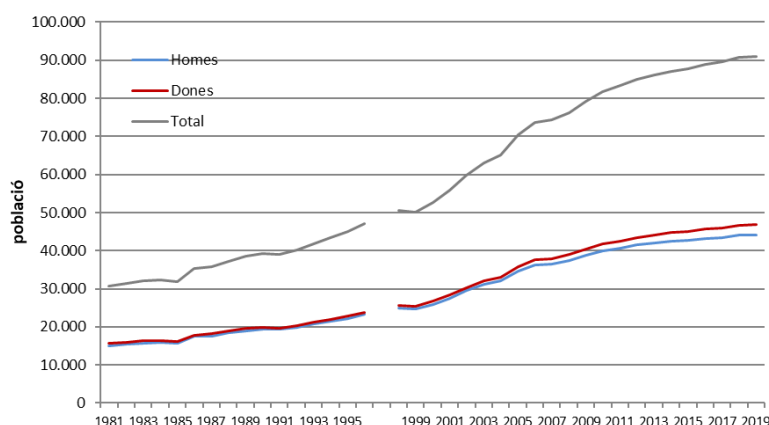
El primer resultat d'aquest procés és que per a sectors creixents de la població esdevé cada vegada més difícil accedir a l'habitatge. El segon és que la tendència a la segregació residencial, és a dir la separació dels grups socials sobre el territori metropolità en funció del seu nivell de renda, s'agreuja. Així, aquells que més tenen disposen de major capacitat per escollir lloc de residència, en canvi, aquells que menys tenen es veuen obligats a residir on els preus de l'habitatge són inferiors, ja sigui perquè són habitatges de qualitat inferior o bé per la seva localització es corresponent amb entorns menys atractius des del punt de vista de les oportunitats de serveis, oci, etc.

Dinàmiques demogràfiques

Abans d'entrar pròpiament amb l'anàlisi de les dades del padró de Sant Cugat, cal contextualitzar-les en relació a l'evolució de les dinàmiques demogràfiques, tant en el municipi com en el conjunt Metropolità. Sant Cugat, té una població resident de 92.977 habitants (any 2020, Idescat), repartits de forma relativament equilibrada entre sexes: 48,6% homes i 51,4% dones. Tal com s'observa en la figura 6, la població de la ciutat ha conegut uns accentuats creixements al llarg dels darrers decennis. D'aquesta manera, la població s'ha triplicat des del 1981, any en què el municipi residien 30.633 habitants. Aquesta tendència de creixement de població l'han portat a esdevenir el tercer municipi més habitat del Vallès Occidental, després de Terrassa (216.520hab) i Sabadell (223.627hab).

Figura 6. Evolució de la població de Sant Cugat, 1981-2020.

Font: elaboració pròpia a partir de dades Idescat.

Per comprendre la singularitat d'aquesta evolució és important tenir en compte la dinàmica històrica del conjunt del territori Metropolità. Com és sabut, al llarg de les dècades dels cinquanta i setanta la població de Catalunya va experimentar un important creixement, caracteritzat per la concentració de població sobre el territori, especialment a Barcelona i els municipis del seu entorn més proper. El principal causant d'aquesta dinàmica fou el procés d'industrialització que, en el conjunt de l'Estat espanyol, va causar l'emigració del camp a la ciutat, i d'aquelles regions menys dinàmiques cap aquelles que es trobaven en un estat d'industrialització més avançat, com Catalunya. Aquest creixement intensiu i concentrador de la població en la Regió Metropolitana de Barcelona (RMB) va deixar pas durant les dues dècades següents a una altra dinàmica de caràcter ben diferent, caracteritzada per l'estabilitat pel que fa al volum total d'habitants i la seva tendència a dispersar-se sobre el territori. Així, entre 1981 i 2001, la població de la regió metropolitana va augmentar només un 3,57%, fins a situar-se en els 4.390.413 habitants. Ara bé, aquesta aparent estabilitat va conviure amb un procés d'explosió de la urbanització de les àrees centrals cap al seu entorn.

Si bé les causes d'aquestes migracions són força complexes, factors com el preu i la disponibilitat d'habitatge, o la recerca d'una tipologia d'habitatge i un entorn menys dens per viure hi tingueren un paper important. En aquest procés d'expansió, les comarques del Vallès se'n va veure clarament afavorides en termes d'increment de població. Doncs bé, dins del Vallès, Sant Cugat fou un dels municipis més afectats per aquestes tendències, tant és així que, mentre el conjunt de la població metropolitana es mantenia pràcticament estable, Sant Cugat va pràcticament doblar el seu nombre d'habitants entre 1981 i 2001, amb uns increments de població molt superiors a la resta de la comarca i del conjunt de Catalunya.

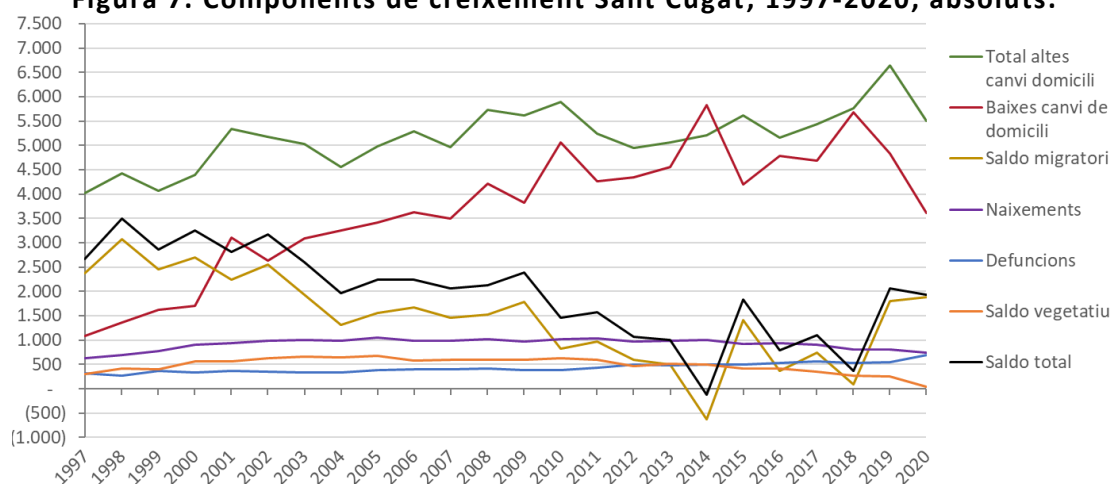
Taula 2. Evolució de la població total en els àmbits de referència, 1981-2018.

	1981	1991	2001	2011	2020
St. Cugat	30.633	38.937	55.825	83.337	92.977
Vall Occid	598.324	649.699	731.844	892.260	937.508
RMB	4.238.876	4.264.422	4.390.413	5.029.181	5.106.916
Catalunya	5.956.414	6.059.494	6.361.365	7.539.618	7.780.479

Font: elaboració pròpia a partir de dades Idescat.

Ara bé, els factors de creixement han variat al llarg de les darreres dècades en el conjunt de Catalunya. Si fins a finals del segle passat el creixement era produït principalment del saldo migratori intern (Espanya) i del creixement natural, a partir d'aquest moment es van afegir les migracions internacionals com un altre component essencial del creixement, mentre s'anava reduint el creixement natural a causa de la davallada de la natalitat. D'aquesta manera, l'evolució de població en les darreres dècades s'ha degut principalment el component migratori, i no pas al saldo vegetatiu. Concretament, com es pot observar a la següent figura, des de l'any 1997 Sant Cugat té un saldo total positiu mitjà de 2.207 persones, del qual el 78% és a causa del saldo migratori. Alhora, observem una entrada constant i amb tendència a l'augment del que fa a les altes per immigració, i en canvi un comportament més erràtic del que fa a les baixes per emigració.

Figura 7. Components de creixement Sant Cugat, 1997-2020, absoluts.

Font. Padró d'habitants de Sant Cugat.

Tanmateix, el creixement per raó de la immigració també presenta característiques especials en el cas de Sant Cugat. Així, si observem la nacionalitat de la població migrant, observem com la provinent de fora d'Espanya ha tingut una presència menor en el municipi que en la resta d'àmbits de referència. Tot i això, l'any 2020 la població amb nacionalitat estrangera representa el 13,1% de la població total (16,2% Catalunya). Concretament, les persones de la Unió europea-comunitaris (UE) representen un 5,6% de la població del municipi (4% a Catalunya), i les persones extracomunitàries són un 7,6% (12,2% a Catalunya). Això ens porta a afirmar que el municipi presenta lleugerament **més persones amb nacionalitat espanyola, més persones de la resta de la UE i menys extracomunitaris que la mitjana de Catalunya**. Alhora pel que fa a la procedència dels extracomunitaris els orígens (nacionalitat) són proporcionalment diferents a la mitjana del conjunt de Catalunya, així a Sant Cugat aquests són principalment vinguts d'Amèrica del Sud (40%), d'Amèrica del Nord i Central (22%) i d'Àsia i Oceania (17%), mentre que a Catalunya ho són 26%, 12% i 20% respectivament. La nacionalitat majoritària dels extracomunitaris a Catalunya és Àfrica (34%), en canvi a Sant Cugat aquesta és situa en darrer terme amb un 9%.

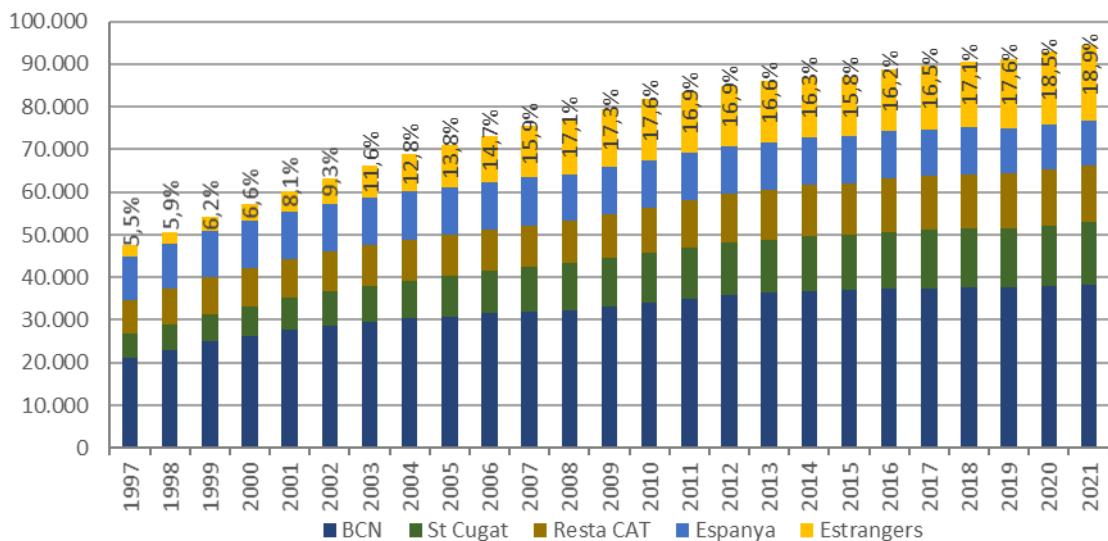
Taula 3. Evolució de la població estrangera per nacionalitat (extracomunitària) en els àmbits de referència, 2000-2020.

Absoluts	2000	2005	2010	2015	2020
St. Cugat	1.060	5.461	7.187	5.849	7.025
Vall Occid	9.117	58.922	88.290	69.986	88.985
RMB	88.049	461.365	585.269	481.511	627.765
Catalunya	138.237	689.298	889.248	747.803	950.860
%	2000	2005	2010	2015	2020
St. Cugat	2,0	7,7	8,8	6,9	7,6
Vall Occid	1,3	7,2	10,0	7,8	9,5
RMB	2,0	9,7	11,7	9,6	12,0
Catalunya	2,2	9,9	11,8	10,0	12,2

Font: elaboració pròpia a partir del Padró continu de l'INE.

Concretament, com és pot observar a la següent figura, la majoria de la població resident a l'any 2021 a Sant Cugat ha nascut a Barcelona (40,6%). Aquesta és seguida per la nascuda a l'estranger 18,9%. En canvi, **els nascuts al mateix municipi representen tant sols un 15,4% del total.** Aquesta és la principal conseqüència, del fet que el creixement ha estat motiva pels moviments migratoris –interns i externs- molt més que no pas pel creixement natural.

Figura 8. Persones residents a Sant Cugat, segons lloc de naixement, 1997-2021.

Font: Padró d'habitants de Sant Cugat del Vallès.

Així, hem vist com:

- el municipi es va consolidant cada vegada més com a nucli important de població en l'àmbit comarcal i metropolità
- els seus continus creixements reflecteixen la rellevància de la seva localització intermèdia, entre el centre i la perifèria de la RMB.
- la localitat presenta trets diferencials pel que fa a les dinàmiques demogràfiques de les darrers dècades que es reflecteixen en les característiques de la seva població en comparació als àmbits territorials dels quals forma part el municipi: major creixement; més proporció de persones amb nacionalitat espanyola, més proporció de persones de la resta de la UE i menor pes de la població extracomunitària.

4. Principals resultats a partir de l'anàlisi del padró d'habitants: altes i baixes per franges d'edat, educació, procedència, destí i nacionalitat

Un cop analitzada breument la dinàmica general del municipi pel que fa a l'evolució demogràfica i del mercat immobiliari, passem ara a estudiar amb més detall com han evolucionat en els darrers anys les característiques socioeconòmiques de la població resident de Sant Cugat del Vallès.

En particular es tractarà d'escatir debatre la hipòtesi de la que es partia:

- a) Sant Cugat coneix unes importants dinàmiques de canvi demogràfic, associades sobretot al moviment migratori intrametropolità i extern.
- b) La forma com el mercat de l'habitatge condiona aquestes dinàmiques podria estar afavorint a processos de substitució de població local
- c) En particular, es podria estar produint el reemplaçament de població local per adults-joves molt formats (major poder adquisitiu) d'altres procedències.

Com hem indicat, el mètode que seguirem per debatre aquesta hipòtesi consistirà en analitzar les característiques de la població que es dona d'alta en el Padró Municipal d'habitants de Sant Cugat -ve a viure-hi/immigra- o bé es dona de baixa –en marxa/emigra a un altre municipi-. Ho farem, essencialment per el període comprès en les darreres dues dècades.

Com hem dit, la informació del padró no ofereix informació específica sobre la condició socioeconòmica de la població. Per això, l'estratègia adoptada per acostar-nos a aquesta dimensió ha partit de dues aproximacions:

- a) En primer lloc, l'Índex de Desenvolupament Humà (IDH) de l'ONU, que permet analitzar si ha crescut la proporció de població nascuda en països amb un IDH superior a 0,825, respecte el total de població nascuda a l'estranger.
- b) En segon lloc, la població (major de 25 anys) amb estudis universitaris, que és la informació disponible al padró amb a la definició de la situació socioeconòmica, ja que, com és sabut, la disposició d'estudis superiors està estretament correlacionada amb la renda.

Per tal de facilitar l'anàlisi, procedirem tot plantejant i donant resposta a les principals preguntes plantejades a l'inici d'aquest treball³.

4.1. Quins són els perfils de la població que ha arribat a Sant Cugat? Com ha evolucionat al llarg del darrer vintenni?

En primer lloc, analitzem quin perfil d'edat, d'estudis i de sexe presenten les persones que han arribat el llarg de les darreres dues dècades al municipi.⁴ Al llarg d'aquests 24 anys, Sant Cugat ha tingut una entrada bastant constant de població, amb una mitjana de 5.172 altes de registres (immigrants) cada any. Quelcom que juntament amb unes baixes (emigrants) molt inferiors

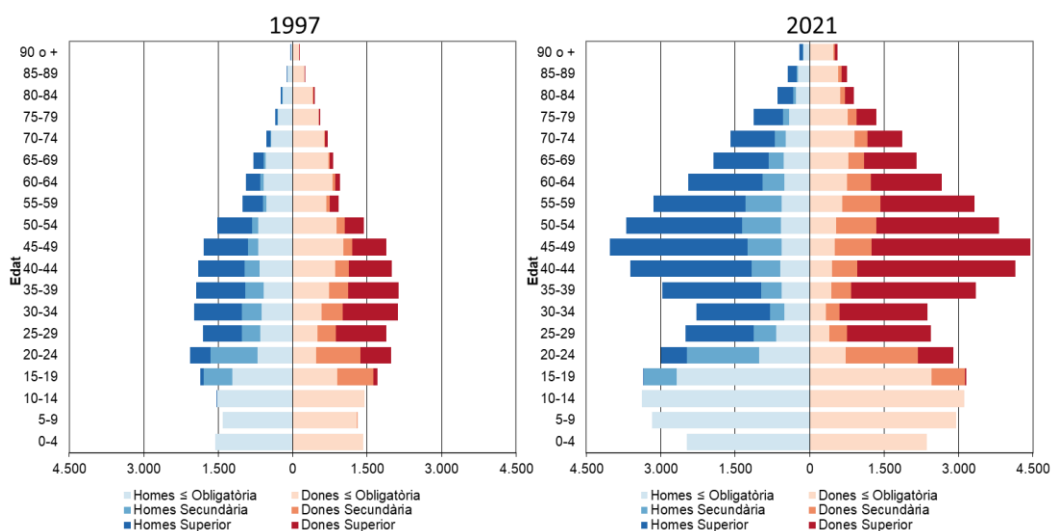
---

³D'ara endavant, si no s'especifica el contrari les figures i taules presentades provenen de l'explotació del padró.

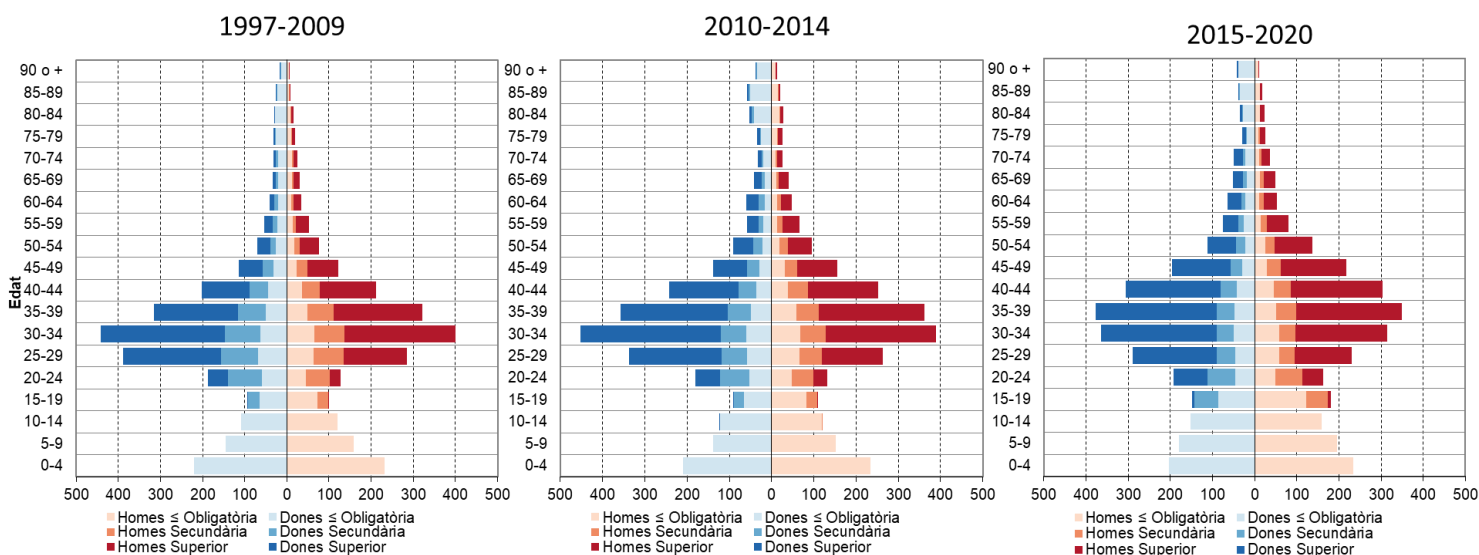
⁴ Per simplificar l'anàlisi hem dividit la sèrie en 3 períodes: 1997-2009, 2010-2014 i 2015-2020, períodes que es corresponen a grans trets amb fases diferenciades pel que fa a les dinàmiques econòmiques i demogràfiques.

(3.769 de mitjana), ha suposat un creixement molt important de població, passant dels 47.489 l'any 1997 als 94.501 habitants a l'any 2021 (veure figura 9) . L'anàlisi per sexe permet observar com de mitjana entren relativament més dones (2.678) que homes (2.495), però sense significar una modificació de l'estructura de població inicial. Per altra banda, al llarg de la sèrie predominen les entrades de població de jove i de mitjana edat (30 anys respecte els 39 anys d'edat de mitjana de la població resident). Aquest fet és manté bastant estable al llarg del temps, si bé l'edat dels nousvinguts tendeix incrementar-se lleugerament al llarg dels anys tot seguint la tendència d'envelliment general de la població.

Figura 9. Piràmide d'edats segons estudis Sant Cugat del Vallès, 1997-2021.

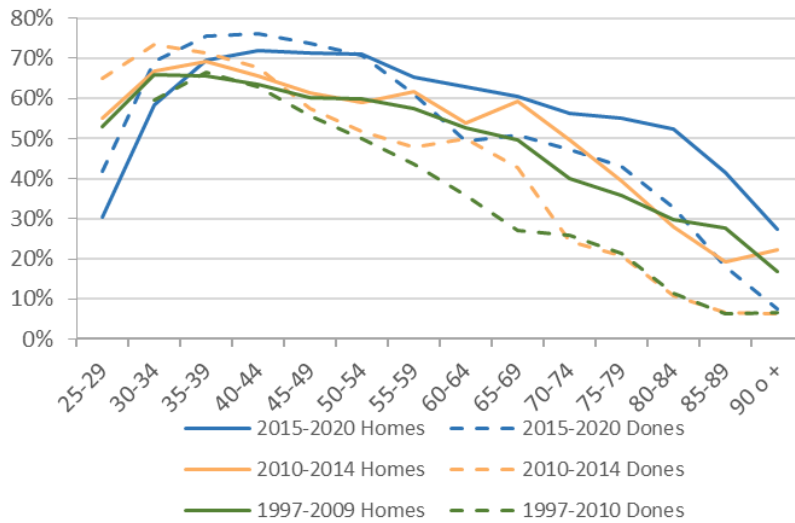

Figura 10. Altes per immigració segons sexe, edat i estudis, mitjana anual.

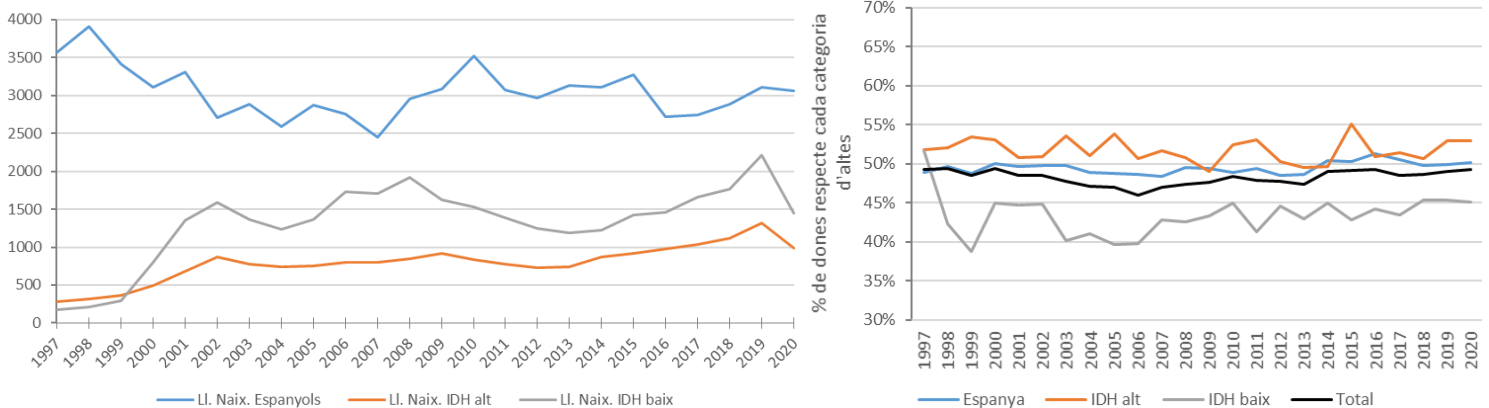
Tanmateix, tal com mostra la figura 11, la immigració és altament selectiva per nivell d'estudis. Al llarg de la sèrie, del total d'immigrants de més de 24 anys, el 60,3% de mitjana presentaven estudis universitaris, mentre que en la població resident la mitjana era del 51,3%. La propensió de la població immigrada a tenir estudis universitaris s'intensifica amb els anys, fins el darrer període analitzar, quan se situa a 65,9% de mitjana -65,6% per les dones i 66,3% pels homes. Aquesta intensificació es produeix clarament en detriment del percentatge de població que té només estudis obligatoris o encara inferiors.

Figura 11. Percentatge d'estudis universitaris de la immigració per edat (majors de 24 anys) i sexe.

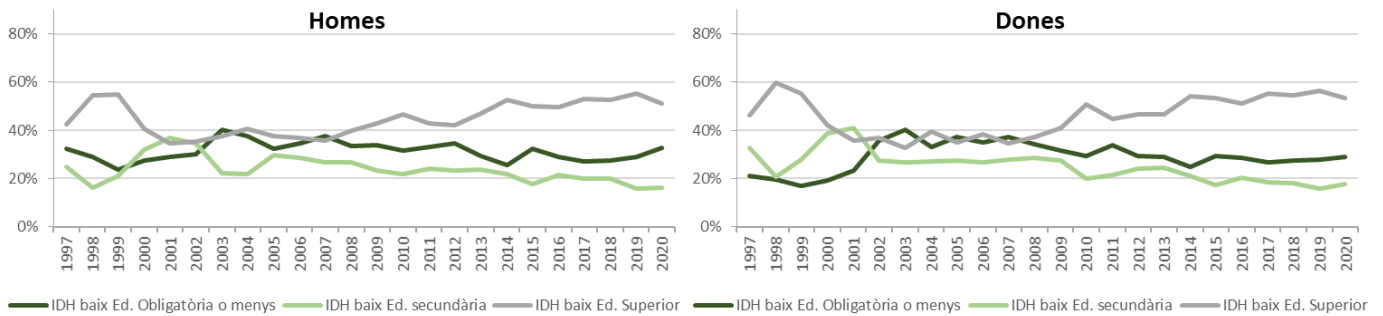
Si observem ara l'evolució la naturalesa de la població immigrada per IDH del país de naixement (figura 12), s'observa que majoritàriament els que venen a Sant Cugat són nascuts Espanya, seguits dels nascuts en països de IDH baix i finalment IDH alt. Ara bé, els nascuts a la resta d'Espanya han tendit a perdre pes percentual al llarg del temps, situant-se al 52,1% de mitjana en el període 2015-2020. En canvi, han anat guanyant pes els nascuts en d'altres països, tant els de IDH baix, com IDH alt fins a arribar a significar respectivament el 29,3% i el 18,6% del total de les altes.

Figura 12 i 13. Nombres absolut d'altres segons IDH país de naixement (gràfic esquerra) i proporció per sexes de les altes segons país de naixement, 1997-2020.

Pel que fa a les diferències de sexe (figura 13), les altes de les dones representen el 51,8% del total d'altres del conjunt de la sèrie, si bé, l'any 2021 les dones representen el 51,4% de la població de Sant Cugat. Ara bé, s'observa una major proporció de dones (56,7%) en els immigrants que han nascut a països d'IDH baix. En canvi, del total d'altres de persones nascudes a països d'IDH alt les dones representen el 50,5%. Tanmateix, com es pot observar a la figura 14 i 15, del total de persones que es donen d'alta i són nascudes a països d'IDH baix, presenten nivells d'estudis universitaris similars ambdós sexes, especialment en l'última dècada. La major arribada de dones en nombres absoluts, es podria relacionar amb les feines domèstiques que solen suportar en major mesura les dones, en molts casos estrangeres i provinents de països menys desenvolupats.

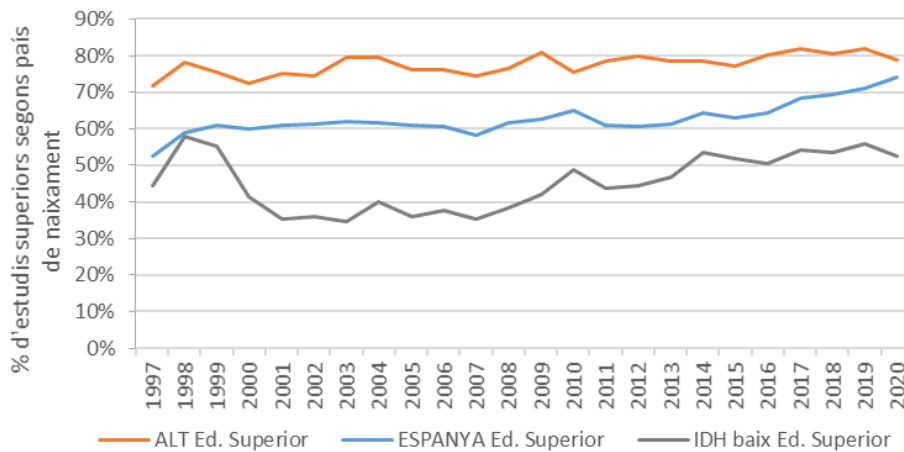
Figura 14 i 15. Percentatge d'estudis de la immigració nascuda a països de IDH baix (major de 24 anys), per sexe.

Font: Padró d'habitants de Sant Cugat del Vallès.

El creuament del nivell d'estudis i el lloc de naixement dels immigrants permet, així mateix, obtenir d'altres clàssics interessants sobre el perfil de la població nouvinguda. Al llarg del vintenni, els immigrants nascuts a Espanya i en països IDH alt, a diferència dels nascuts els països IDH baix, són majoritàriament persones amb estudis superiors. Especialment, els que procedeixen de països amb IDH alt presenten un major percentatge d'estudis superiors, situant-se al voltant del 80% al llarg de tota la sèrie. Per altra banda, destaca el fet de que en el període 2002-2007 dels immigrants nascuts en IDH baix venien a residir al municipi pràcticament la mateixa proporció de persones amb estudis superiors i inferiors. Això segurament es pot deure al perfil laboral que ocupaven principalment persones immigrants procedent d'aquests països, que amb la crisi econòmica van veure reduïda la seva demanda laboral.

Figura 16. Percentatge de immigrants amb estudis superiors segons país de naixement.

En conclusió, pel que fa a la immigració de Sant Cugat durant el període 1997-2020, es constata com aquesta és caracteritzada per ser:

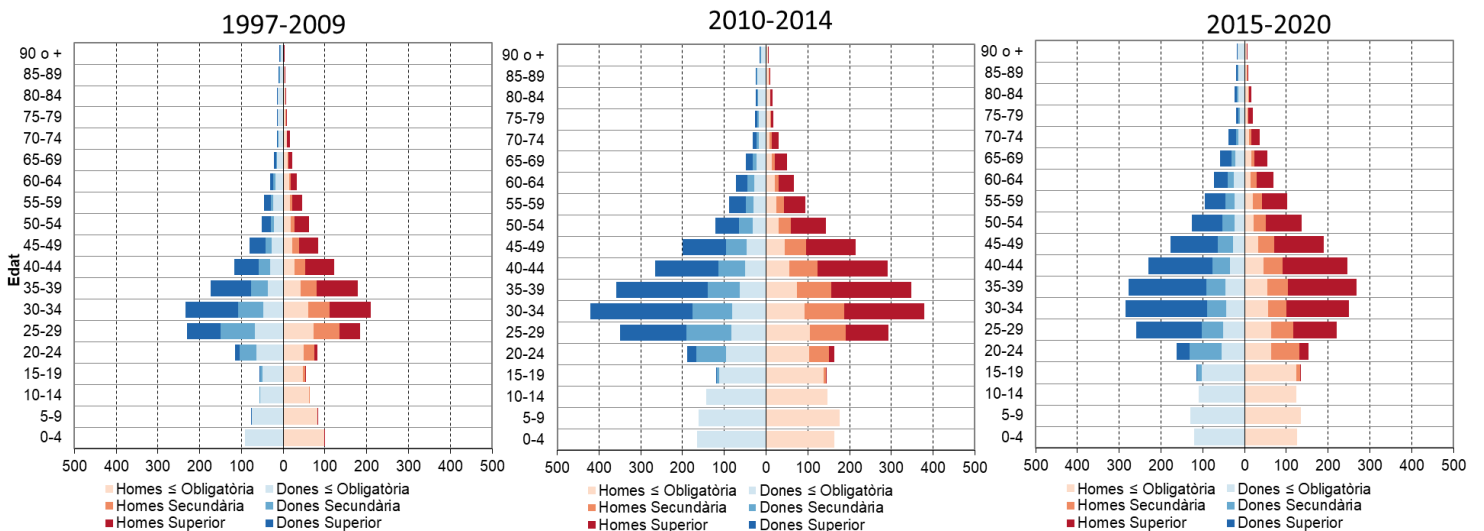
- principalment més jove que la població resident,
- majoritàriament amb estudis universitaris, característica que augmenta especialment els darrers anys
- nascuts a la resta d'Espanya, però cada vegada més a l'estranger, tant de països de IDH baix com alt.
- el percentatge de població nouvinguda amb estudis universitaris i procedent de països de IDH alt és superior a la mitjana metropolitana.

4.2. Quins són els perfils de la població que ha marxat de Sant Cugat? Com ha evolucionat al llarg del darrer vintenni?

Estudiat el perfil de la població que es dona d'alta en el Padró podem procedir a continuació a analitzar quin perfil té la població que es dona de baixa, és a dir que emigra fora del municipi. Com ja hem explicat, al llarg d'aquests 24 anys, tot i tenir un saldo migratori total clarament positiu, Sant Cugat ha vist augmentar de forma progressiva les sortides de població. Això fou especialment cert durant el període 2010-2014, coincidint amb la crisi econòmica, moment en que l'any 2014 Sant Cugat va arribar a tenir un saldo migratori negatiu. El conjunt del període estudiat presenta una mitjana de 3.572 baixes de registres (emigrants) cada any. Quelcom que juntament amb unes altes (immigrants) molt superiors (5.172), ha suposat, com s'ha dit, un creixement molt important de població.

Si s'analitzen les baixes padronals per sexe, s'observa com surten lleugerament més dones (1.874) que homes (1.804) de forma similar a allò que ocorria amb les altes. Per altra banda, al llarg de la sèrie predominen les sortides de població de mitjana edat (35 anys respecte els 39 anys d'edat de mitjana de la població resident). Fet que és manté bastant estable al llarg del temps, si bé, tendeix reduir-se lleugerament.

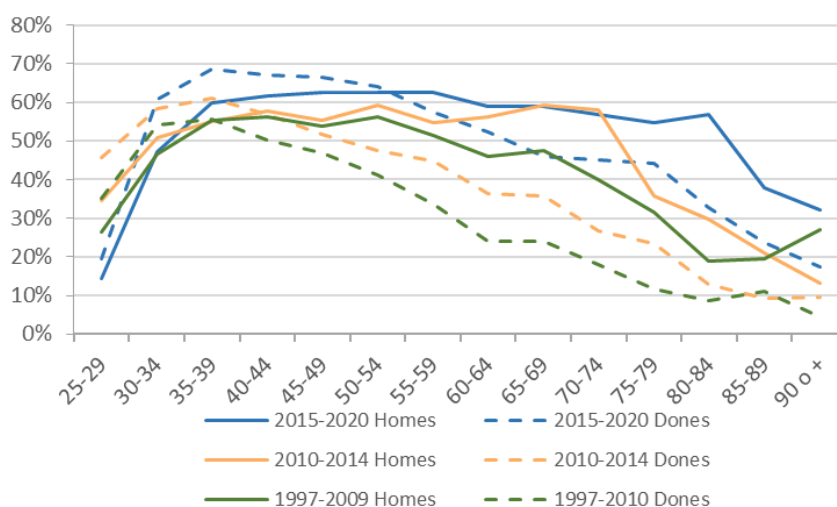
Figura 17. Baixes per emigració del padró segons sexe, edat i estudis, mitjana anual.

Altrament, tal com mostra la figura 18, del total d'emigrants de més de 24 anys, el 51,2% de mitjana presentaven estudis universitaris. Quelcom que s'intensifica amb els anys, fins el darrer període analitzar que es situa al 59,3% de mitjana, i amb molt poca diferència entre sexes. Aquesta intensificació està relacionada amb l'augment general dels estudis de la població, tal com més endavant veurem.

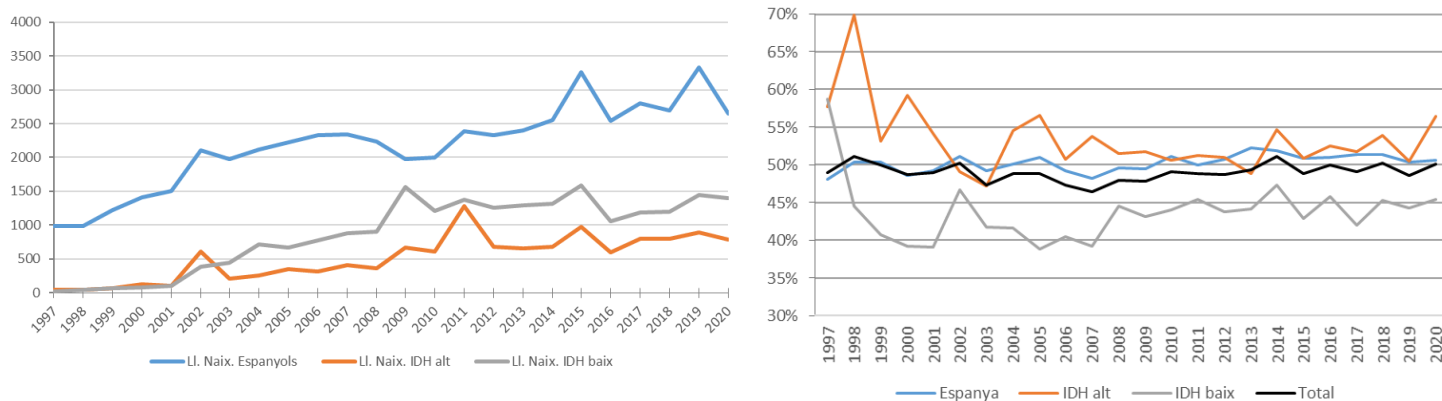

Figura 18. Percentatge d'estudis universitaris de l'emigració per edat (majors de 24 anys) i sexe.

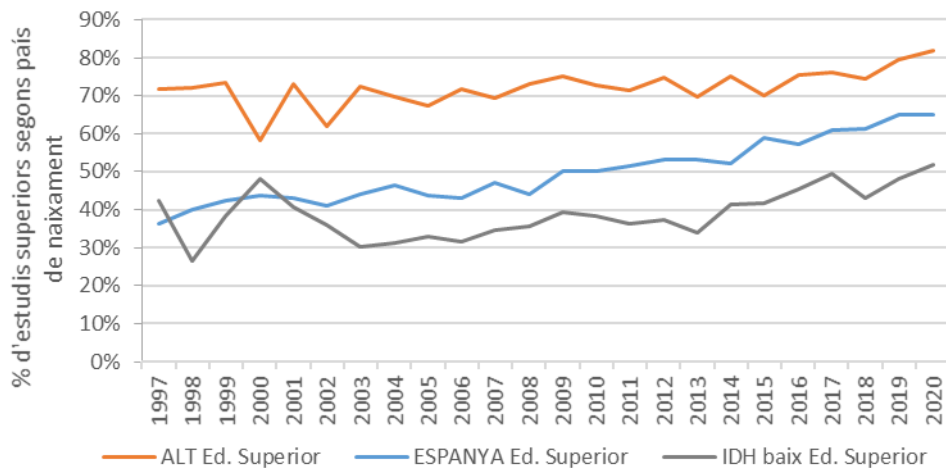
Segons país de naixement (figura 19 i 20), tal com passava amb les altes observem majoritàriament que els emigrants del municipi són nascuts Espanya, seguits dels nascuts en països de IDH baix i finalment IDH alt. De nou, també en aquest cas els nascuts a Espanya al llarg del temps han perdut pes percentual, situant-se al 57,5% en al mitjana del període 2015-2020, mentre guanyen pes els nascuts en països de IDH baix i IDH alt, que arriben a significar respectivament el 26,3% i el 16,6% del total de les altes.

Figura 19 i 20. Nombres absolut de baixes segons país IDH de naixement (gràfic esquerra) i proporció per sexes de les altes segons país de naixement, 1997-2020.

Pel que fa a les diferències de sexe, les baixes de les dones representen el 51% del total de baixes del conjunt de la sèrie, si bé, l'any 2021 les dones representen el 51,4% de la població de Sant Cugat. Ara bé, tal com passava amb les altes, s'observa una en major proporció de dones (56,3%) entre la població emigrada que han nascut a països d'IDH baix. En canvi, del total d'altres de persones nascudes a països d'IDH alt les dones representen el 47,7%. En aquest cas, també, s'observa (figura 21), un tret diferencial respecte el nivell d'estudis segons el lloc de naixement. Al llarg del vintenni, a diferencia dels immigrants nascuts a IDH baix, el flux principal dels nascuts a Espanya i en països IDH alt ha estat les persones amb estudis superiors.

Figura 21. Percentatge d'emigrants amb estudis superiors segons país de naixement.

En conclusió, pel que fa a l'emigració de Sant Cugat durant el període 1997-2020, hem constatat com aquesta es caracteritza per ser:

- a) Ser lleugerament més jove de mitjana que la població resident.
- b) Disposar majoritàriament d'estudis universitaris i tendint a l'augment especialment els darrers anys.
- c) Ser majoritàriament espanyola, tot i que es produeix un increment del pes dels nascuts l'estranger, tant en països de IDH baix com alt.

4.3. Quins són els territoris de procedència i destí de la població que arriba o marxa de Sant Cugat del Vallès?⁵

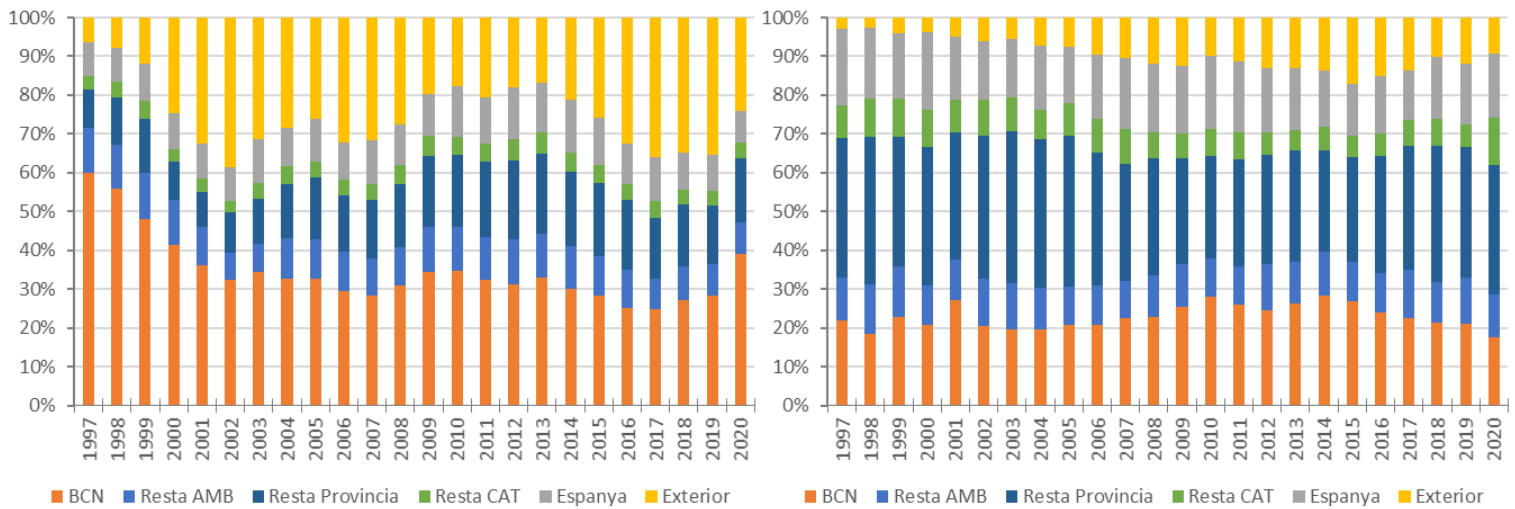
Un cop analitzats els perfils de població immigrada i emigrada de Sant Cugat del Vallès, anem ara a comprovar quins són els seus territoris de procedència i destí. En aquest cas, com es pot observar a la figura 22 i 23, el principal origen de les altes de Sant Cugat ha evolucionat al llarg del temps. Inicialment, la ciutat de Barcelona era clarament el principal lloc d'origen (37% període 1997-2009), seguit per la procedent de l'estranger (25,5%), resta de la província (13,3%) i resta AMB (10,1%), resta d'Espanya i resta de Catalunya amb 9,9% i 4% respectivament. Durant el període de crisi, disminueix clarament les altes procedents de l'exterior, guanyant pes la resta de província AMB i Catalunya. Això evoluciona i en l'últim període 2015-2020, els països estrangers són el principal lloc d'origen (31,6%), seguits de Barcelona (28,8%). En aquest sentit, si analitzem amb major detall els orígens, observem com més enllà de Barcelona, destaquen en el rànquing Rubí (4,8%), Cerdanyola del Vallès (2,4%), Equador (2,1), Terrassa (1,9), Sabadell (1,7), França (1,5), Estats Units (1,5), Madrid (1,5) i Argentina (1,4).

A diferència dels lloc d'origen, pel que a les baixes les destinacions principals s'han mantingut més estables al llarg del temps. Si bé, les baixes en destinació a l'exterior també han augmentant assolint el 12,8% (període 2015-2020), pel que fa a la resta de destins, la resta de la província és la destinació principal (32% període 15-20), seguit de Barcelona (22,2%) i Espanya. Tal com passa

⁵ Com hem comentat, no tots els registres d'altes i baixes, inclouen el territori d'origen i destí, concretament els registres dels quals no tenim la informació representen el 8% del total de moviments intermunicipals -principalment en el cas de les baixes (15,3%)-. Els moviments sense informació són: altes per omissió, baixes inscripció indeguda, baixes per caducitat i baixes per ofici. Per aquest motiu, enlloc de nombres absoluts, optem per parlar de percentatges d'orígens i destins respecte el total d'orígens i destins del qual tenim la informació.

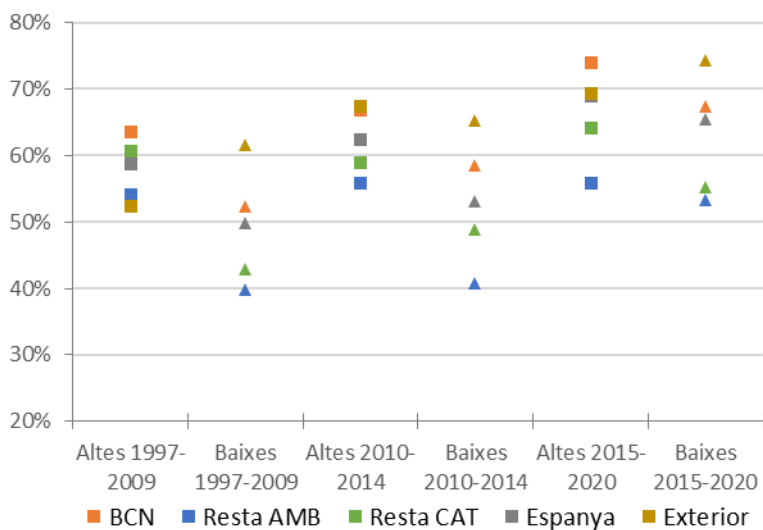
amb els orígens, en darrer lloc de destins trobem la resta de municipis de Catalunya. En la mateixa línia, si analitzem amb major detall els destins, observem com més enllà de Barcelona, Rubí (10,6%), Terrassa (3,6), Cerdanyola del Vallès (2,8%), Sabadell (1,8), Madrid (1,3), Sant Quirze del Vallès (1,1), L'Hospitalet de Llobregat (1), Estats Units (0,8), i Alemanya (0,7) encapçalen el rànquing dels principals destinacions de la població que deixa Sant Cugat del Vallès.

Figura 22 i 23. Altes segons orígens (gràfic esquerra) i baixes segons destins (gràfic dreta), 1997-2020.

Per altra banda, si analitzem els orígens i destins en funció dels estudis i simplificant per els principals llocs d'origen i destí, es confirma que comparativament, la població major de 24 anys que ve a viure al municipi té estudis superiors en una proporció superior a la població que en marxa. Ara bé, si diferenciem per llocs de destí i origen, veiem (figura 24) com, en tots els casos excepte els orígens i destins de l'exterior, el percentatge de població que té estudis superiors de la població que arriba és superior a la que marxa del municipi, excepte en el període de crisi 2010-2014. Tanmateix, per verificar aquesta conclusió caldria descartar amb major precisió que raons d'edat i/o gènere no emmascarin els resultats.

Figura 24. Percentatge d'estudis superiors en les altes i baixes, segons lloc de procedència i destí.

En definitiva, hem vist com:

- a) **Les migracions amb orígens i destins exteriors guanyen importància en la darrer quinquenni, esdevenint l'exterior el principal origen.**
- b) **Barcelona es manté com a un important emissor de població i, en menor proporció, receptor al llarg del període, alhora que la resta de la província és un lloc de destí que és manté el llarg del temps.**
- c) **Excepte per a les migracions internacionals, el percentatge de població que arriba presenta un major percentatge d'estudis universitaris, respecte a la que marxa.**

S'ha de tenir en compte, que l'anàlisi territorial podria ser estudiat amb molta més profunditat, i més enllà d'incloure les característiques del perfil de població, es podria analitzar a quins barris concrets de Sant Cugat van a viure o marxar les persones que protagonitzen els moviments migratoris.

4.4. S'està produint una substitució socioeconòmica de la població?

Un cop analitzada la situació pel que fa al context immobiliari i demogràfic del municipi de Sant Cugat en comparació als àmbits territorials propers i analitzades les característiques principals de la població que emigra i immigra a través del padró d'habitants al llarg del darrer vintenni, podem resumir les principals conclusions que ens han d'orientar en verificar o no la hipòtesi de partida.

En primer lloc, des del punt de vista general, hem vist que el l'augment general de preus de l'habitatge i l'increment de les llars que viuen en règim de lloguer podrien ser factors afavoridors, en principi, d'un procés de substitució de la població, en un context caracteritzat per l'aprofundiment de les dinàmiques de segregació residencial de la població.

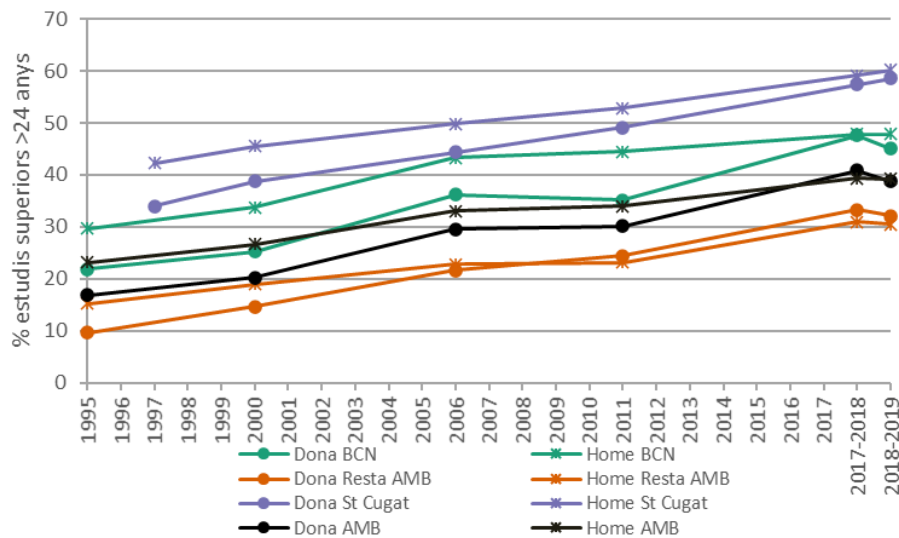
En segon lloc, s'ha constatat com els creixements continuats de població van consolidant el municipi com a nucli important de població en l'àmbit comarcal i metropolità. Al mateix temps aquests creixements reflecteixen la rellevància de la seva localització intermèdia, entre el centre i la perifèria de la RMB. La conjunció d'aquests factors fa que el municipi presenti trets diferencials pel que fa a les dinàmiques demogràfiques en comparació als àmbits territorials dels quals forma part: major creixement de població amb un percentatge de nous nadius més alt de persones de nacionalitat espanyola i de la resta de la UE que no pas extracomunitaris.

En definitiva, aquest procés de creixement de població ha conduït que el municipi passés de 47.489 habitants l'any 1997 als 94.501 habitants en l'actualitat. Tanmateix, aquest creixement també ha suposat un canvi pel que fa al perfil socioeconòmic de la població resident. Tal com es pot observar a la figura 25, ha augmentat clarament el percentatge de persones majors de 24 anys amb estudis superiors, que han passat de representar 38% l'any 1997 a 58,5% l'any 2019. Aquest augment també s'ha produït en general el territori català, però ho ha fet de forma especialment acusada el municipi de Sant Cugat. Per exemple, l'any 2000 el municipi presentava 19,1 punts percentuals més de població amb estudis superiors que el conjunt de l'àrea Metropolitana de Barcelona (AMB), distància que és reduir fins als 16 punts l'any 2006, per acabar eixamplant-se fins als 21,2 l'any 2018. De fet, segons dades de l'IDESCAT (2019), Sant Cugat és el municipi amb més població de 25 a 64 anys amb estudis superiors (73,5%, mitjana Catalunya 41%).⁶

---

⁶ Per primer cop, l'IDESCAT ofereix informació a nivell municipal per tot Catalunya respecte el grau d'instrucció de la seva població, per més informació <https://www.idescat.cat/pub/?id=eep>.

Figura 25. Percentatge de persones (majors de 24 anys) amb estudis superiors, 1995-2019.

*estudis superiors inclou 5-8 ISCED: des de cicle formatiu de grau superior a doctorat.

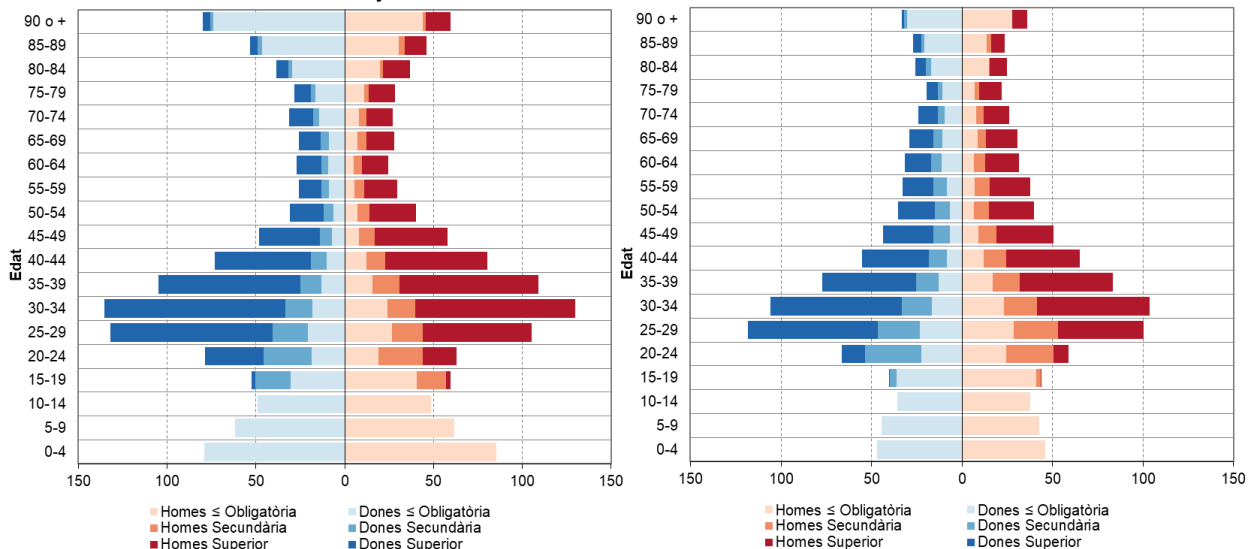
Font: Idescat i IERMB: ECVHP (1995, 2000, 2006 i 2011), EMCV (17-18:18-19). Dades de Sant Cugat del padró d'habitants a 1 de gener.

Com dèiem, aquest augment del nivell d'estudis de la població, en part és deu a un augment general de la formació de la societat catalana, però en el cas de Sant Cugat és deu també als moviments migratoris soferts al llarg dels darrers 20 anys. De fet, tal com mostra la figura 27, en tots els períodes analitzats, per cada 1.000 habitants residents amb estudis superiors tendeix a immigrar persones més formades de les que emigren. Aquesta diferència resulta especialment rellevant entre les edats compreses entre 25 i 49 anys⁷.

Figura 26. Piràmides d'edat dels immigrants i emigrants segons estudis i sexe, mitjanes anuals per franges d'edat de cada 1.000 residents el municipi.

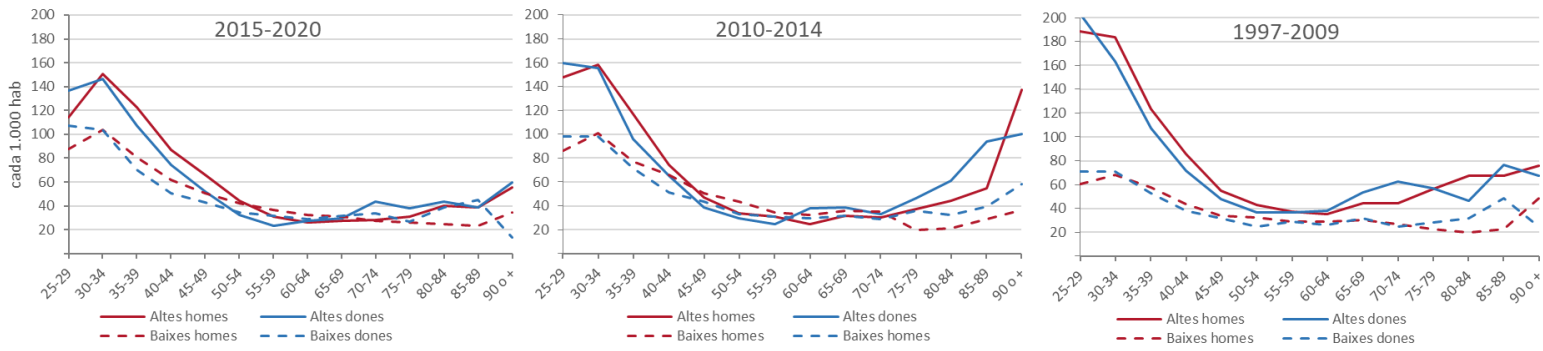
Entrades mitjana anual 2015-2020 per cada 1.000hab de cada franja d'edat

Sortides mitjana anual 2015-2020 per cada 1.000hab de cada franja d'edat

⁷ Hem de recordar que les característiques del padró i la manca d'actualització els primers anys del registre, podrien fer que la població que emigra no tinguessin els estudis actualitzats. Tanmateix, aproximadament aquest error deixaria de ser vigent a partir dels registres de l'any 2002.

Figura 27. Taxes d'immigració i emigració per cada 1.000 habitants de població resident amb estudis superiors, segons edat i sexe.

5. Conclusions

Al llarg de l'estudi, hem pogut comprovar com el padró és una font d'informació que amb el correspon tractament resulta prou idònia per analitzar l'evolució de les característiques de la població resident. Així, podem constatar com el municipi de Sant Cugat està coneixent una certa especialització pel que fa a la seva població resident, que n'està modificant les característiques.

Concretament, de l'anàlisi anterior en destaquen 5 conclusions principals:

1. La immigració que té com a destinació el municipi de Sant Cugat és altament selectiva. Pel que fa al nivell d'estudis i a l'edat la població que arriba al municipi és, en termes mitjans, més qualificada i més gran que aquella que en marxa. Tanmateix, els immigrants són, per mitjana, més joves que la població resident. Alhora cada vegada més població immigrant és nascuda a l'estranger. Aquest conjunt de trets ha tendit a accentuar-se durant el darrer lustre analitzat.

2. Per la seva banda, l'emigració correspon en general a persones menys formades i més joves que la mitjana de la població resident, i com és obvi que la població immigrant.

3. Barcelona es manté al llarg del període analitzat com el principal territori emissor i, en menor proporció, receptor. En aquest sentit, hem comprovat com les migracions amb orígens i destins exteriors guanyen importància en el darrer quinquenni, esdevenint el principal origen. Les dades semblen indicar, així mateix, que la població que arriba a Sant Cugat prové de mitjana de llocs caracteritzats per la disposició de rendes altes, a diferència de la població emigrant que aniria a destins de renda inferior.

4. El comportament del mercat immobiliari de Sant Cugat, caracteritzat per un augment constant de preus, pot haver contribuït i estar contribuïnt a la substitució de població, a causa de l'esforç econòmic molt elevat que és necessari per tal d'accedir a l'habitatge en el municipi.

5. Per al coneixement complert del procés de substitució de població, caldria aprofundir en l'anàlisi territorial i en col·lectius específics, així com en el comportament diferencial dels diversos barris de Sant Cugat a través d'una anàlisi més detallada del padró d'habitants. En particular, caldria establir amb precisió **de quina forma es relaciona la situació del mercat immobiliari amb els canvis en el perfil de la població resident.** Aquesta informació podria ajudar a matisar i entendre els moviments residencials de població, així com a **definir les polítiques públiques destinades a fer front als reptes que la situació planteja.**